

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

محمد جعفری

۰۸ سپتمبر ۲۰۱۸

ولایت فقیه، بدعت و فرعونیت به نام دین

۱۳

محمد جعفری

فصل پنجم

حدود اختیارات پیامبر و رسالت در قرآن

بحث اصلی این است که آیا خداوند در قرآن کریمش وظایف و مسئولیت پیامبر و حدود اختیارات او را مشخص کرده است یا خیر؟ و در صورت داشتن اختیار، آیا اختیاراتش نامحدود است؟ که در اینصورت در فصل گذشته ملاحظه شد که خداوند، پیامبر را از نزدیک شدن به بسیاری از امور نهی فرموده است و اگر اختیارات پیامبر محدود به حدودی است، که هست. بنابر این، آیا آن حدود در قرآن کاملاً مشخص و معین شده است و یا این که خیر؛ محدود بودن وظایف و اختیارات نبوت و پیامبری به خواست و تشخیص خود پیامبران و اگذار شده است و آنان به اختیار خویش، آن را تعیین می کنند؟

با توجه، به آیات بینات قرآن کریم که توضیح داده شد، جای شک و شبهه نمی ماند که وظایف پیامبران و به ویژه پیامبر اسلام مشخص گردیده و به اختیار آن حضرت و اگذار نشده است و از تجاوز به غیر آنچه که برایش مقرر داشته، بشدت از نزدیک شدن به آن نهی گردیده است.

در فصل گذشته این تحقیق، اموری که پیامبر از نزدیک شدن بدانها نهی شده است و یا به عبارت دیگر از حیطة اختیار و مسئولیت رسول خدا (ص) خارج است، توضیح داده شد. در این فصل باز طبق روال گذشته با استعانت از قرآن کریم به وظایف رسالت و نبوت و اموری که جزء وظیفه و یا در مسئولیت پیامبر است، می پردازم.

وظایف و اختیارات رسالت و نبوت که در قرآن به وضوح تمام شرح آن آمده، به قرار ذیل است:

۱- بیم رسان آشکار (نذیر مبین)

۲- نوید آور و بیم رسان (بشیر و نذیر)

۳- مبشر و منذر

۴- بلاغ آشکار (بلاغ مبین)

۵- شاهد

۶- الگوی نیکو (اسوه حسنه)

۱- نذیر مبین – بیم رسان آشکار

کلمه مبین به معنای آشکارکننده، روشن، واضح و هویدا است. نذیر در لغت به معنای بیم دهنده، ترساننده، هشداردهنده و اندازکننده است و این لفظ، فقط در باره پیامبران آمده و نامی از نامه‌های پیامبر اکرم است، زیرا یکی از وظایف پیامبران این است که مردم را نسبت به اعمال ناروا و خلاف حقی که مرتکب می شوند، آنها را از نتایج اعمالشان پیشاپیش آگاه می کنند و از پیش به آنها بیم و هشدار می دهند. از این نگاه در حقیقت فلسفه پیامبری آینده نگری و آینده سنجی و ترسیم و نشان دان نتیجه اعمال در آینده است.

۱/۱- وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ * أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ الْآلِيمِ

" براستی، نوح را به سوی قومش فرستادیم که من برای شما بیم رسانی آشکارم* که جز خدای یگانه را نپرستید که من از عذاب روزی الم انگیز بر شما بیمناکم. "(۱)

نوح با این بیان کوتاه "نذیر مبین"، به قومش می فرماید که رسالت من فقط این است که من نذیری مبین هستم و خیال نکنید که من همه کاره عالم هستم، نه؛ من تنها پیام و رسالتی از ناحیه خدای تعالی برای شما دارم و آن این است جز خدای یگانه را نپرستید که در غیر این صورت شما را از نتیجه عملتان که در اثر پرستیدن خداهای متفرقه گوناگون حاصل می شود از نتیجه عواقب و عذاب دردناک آن، شما را انداز می دهم.

۲/۱- در صحبت نوح با قومش که در زیر می آید، علاوه بر این که خواسته قومش را از نوح نشان می دهد، نوح اختیار و وظیفه اش را که هشدار دادن روشن، از عذابی که اعمالشان در پی دارد را نیز به آنان گوشزد می کند:

"قوم نوح نیز پیغمبران را دروغگو شمردند* وقتی که برادرشان نوح به آنها گفت: چرا نمی ترسید* که من پیغمبری خیرخواه شمایم* از خدا بترسید و اطاعت کنید* برای پیغمبری از شما مزدی نمی خواهم که مزد من جز به عهده پروردگار جهانیان نیست* از خدا بترسید و اطاعت کنید* گفتند: چگونه به تو ایمان بیاوریم که فرومایگان [زیر دستان] پیرویت کرده اند* گفت: من چه دادم که چه می کرده اند* که اگر فهم دارید، حسابشان جز به عهده پروردگار من نیست* و من این مؤمنان را رها نخواهم کرد* که من جز بیم رسانی آشکار نیستم* "(۲)

۳/۱- خداوند باز هدف رسالت نوح را به قومش گوشزد می کند

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ * قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ * أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَ اتَّقَوْهُ وَ أَطِيعُوا

" ما نوح را به سوی قومش فرستادیم و گفتیم که قوم خود را قبل از این که عذابی دردناک فرایشان گیرد، انداز کن* او به قوم خود گفت: ای مردم من برای شما بیم رسانی روشن‌گرم* و دعوت من این است که الله را بپرستید و از عذابش پروا نموده مرا اطاعت کنید. "(۳)

سوره نوح در حقیقت رسالت نوح را تفسیر می کند و می گوید که ما نوح را به سوی قومش فرستادیم و به وی وحی کردیم که قوم خود را قبل از این که عذابی الیم به سراغشان آید انذار کن و این سخن بر این دلالت دارد که قوم نوح به خاطر شرک و گناهان در معرض عذاب بوده اند و آئی لکم نذیر مبین، و رسالت نوح را به طور اجمال و تفصیل بیان می کند.

۴/۱ - أَوْ لَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِّنْ جُنَّةٍ إِنَّ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ

" مگر نیندیشیده اید که مصاحب ایشان جنون ندارد. که او جز بیم رسانی آشکار نیست." (۴)
خداوند در این آیت، به مشرکین و کفار خطاب می کند که چرا فکر نمی کنید و از رسول خدا (ص)، به "مصاحب ایشان" تعبیر می کند، اشاره به این است که رسول خدا در تمام طول زندگانی مصاحب ایشان و ایشان مصاحب وی بوده اند و اگر او دیوانه و یا مجنون و ساحر می بود در طول این مدت معلوم می شد، پس او هشداردهنده است و نه دیوانه.

۵/۱ - قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ

" بگو علم تنها و تنها نزد خداست و اما من فقط بیم رسانی روشنگرم." (۵)
این آیت در پاسخ به این است که به پیامبر می گفتند: پس این وعده یعنی قیامت کی می رسد؟ پیامبر هم می گوید: غیر از خدای تعالی کسی از آن آگاهی ندارد و من جز این که نذیری آشکار هستم مسؤولیت و اختیاری ندارم من تنها مأمورم به شما خبر دهم که به زودی به سوی خدا محشور می شوید و اما این که چه وقت محشور می شوید، نمی دانم. علم غیب تنها در اختیار خداوند است و پیامبران را نیز بدان علم راهی نیست.

۶/۱ - خداوند به پیامبر می گوید که به طور واضح و روشن به مردم بگوید، که پیامبری پدیده تازه ای نیست که شما از آن خبر نداشته باشید. من تنها از وحیی که به من می شود پیروی می کنم و از عاقبت کار شما و خودم خبر ندارم. من فقط هشدار دهنده هستم.

قُلْ مَا كُنتُ بَدْعًا مِّنَ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرَىٰ مَا يَفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ إِنِّي أُنبِئُ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ

" بگو [من] پدیده ای نو ظهور در میان پیامبران نیستم، و نمی دانم بر من و بر شما چه خواهد رفت، تنها از وحیی که به من می شود پیروی می کنم و من جز هشدار دهنده ای نیستم" (۶)

۷/۱ - بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَا يَجْعَدُ بِنَايَتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ * وَقَالُوا لَوْ لَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ لَإِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ

" بلکه قرآن آیت هائی است روشن، در سینه کسانی که دانششان داده اند و جز ستمگران منکر آیت های ما نمی شوند*
گویند: چرا از جانب پروردگارش معجزه ها باو نازل نشود، بگو همه معجزه ها نزد خداست و من فقط بیم رسان آشکارم." (۷)

این آیت دقیقاً می رساند که به غیر از ستمگران که منکر پیامهای قرآن می شوند و به خاطر ستم شان بدان علم پیدا نمی کنند، دیگران می توانند که علم و دانش پیدا کنند که پیامهای رسای قرآن را دریافت کنند.
تنها وظیفه پیامبر انذار است و بس و ستمگران نه تنها منکر آیت های خداوند هستند بلکه مانع می شوند که آیات بینات خداوند به سمع دیگران برسد.

۸/۱ - لَا تُمَدَّنْ عَيْنِيكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِّنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَخَفَضْنَا جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ * وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ

" دیدگان خویش را به آن چیزهائی که نصیب دسته هائی از ایشان کرده ایم نگران مکن، به جایشان غم مخور و با مؤمنان نرمخوی کن* و بگو من خودم بیم رسان آشکارم." (۸)

در این آیت خداوند به رسولش هشدار و قوت قلب می دهد که نکند از این که بعضی ها که مال و منال و یا مقام و منصبی در جامعه دارند و به وسیله آن مانع انجام کارت می شوند، ترا نگران کند و از حالشان که چنین می کنند غم بخوری. پر و بال را بر روی مؤمنان بگشای و به آنان بگو که من فقط بیم رسان هستم.

۹/۱ - فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضُ مَا يُوْحَىٰ إِلَيْكَ وَ ضَائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْ لَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ كِتَابٌ أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَائِكَةٌ مِّنَّا تُنذِرُونَ
اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

" شاید بعضی چیزها را که به تو وحی می شود رها کنی و سینه ات از آن تنگ شود تا نگویند چرا گنجی باو نازل نمی شود، یا فرشته ای همراه او نمی آید، تو فقط بیم رسانی و همه امور به عهده خداست." (۹)

این آیت علاوه بر این که هشدار دیگری به شخص پیامبر است که نکند به خاطر چیزهایی که در سینه دارد و منکرین به وی از او طلب می کنند، تمام و کمال آنچه به او وحی می شود را روشن به آنها نرساند. به او قوت قلب می دهد و رسالتش را به او گوشزد می کند: که تو فقط هشداردهنده ای و باقی امور دست خداوند است، پس وقتی وظیفه ات را به انجام رساندی جای نگرانی نیست.

۱۰/۱ - باز در همین رابطه که پیامبر از این که خود را به زحمت می اندازد و غصه می خورد و خود را عذاب می دهد که چرا مردم به آنچه به ایشان وحی می شود ایمان نمی آورند، خداوند به او قوت قلب و هشدار می دهد و می فرماید:
تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ * لَعَلَّكَ بَخِعٌ نَفْسِكَ أَلَّا يُكُونُوا مُؤْمِنِينَ * إِنْ نَشَأْ نُزِّلْ عَلَيْهِمْ مِّنَ السَّمَاءِ آيَةٌ فَظَلَّتْ أَعْقُنُهُمْ لَهَا خَضِيعِينَ

" این آیت های کتاب روشن است* گویا می خواهی خویشتن را تلف کنی که چرا آنان ایمان نمی آورند* اگر می خواستیم، می توانستیم از آسمان آیتی به ایشان نازل می کردیم که گردنهایشان در مقابل آن خاضع شود* "(۱۰) روشن است که به پیامبر آرامش و سکینه می دهد و می فرماید که این غصه خوردن تو صحیح نیست و جا ندارد. ما اگر می خواستیم آیتی به ایشان نازل می کردیم که آنها را مجبور به قبول دعوت کند و ناگزیر از ایمان آوردن شوند. ما که خداوند و خالق آنها هستیم آنها را به ایمان آوردن مجبور نمی کنیم، تو که جای خود داری و چرا از ایمان نیاوردن آنان غصه می خوری و چرا جانت را می فرسائی که چرا آنها ایمان نمی آورند. روال امر ما بدینگونه قرار نگرفته است که اگر غیر از این می بود، ما خود به همه چیز توانا هستیم و همه امور به ما بر خواهد گشت.

۱۱/۱ - باز خداوند به پیامبرش گوشزد می کند که ما ترا پیامبر قرار ندادیم و این قرآن را به تو نازل نکردیم که تو در رنج و مشقت افتی. این قرآن جز یاد آوری برای کسانی که از انذار تو به خوف و فکر کردن می آیند نیست.

مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَىٰ * إِلَّا تَذَكُّرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ

" قرآن را بر تو نازل نکرده ایم که تو در رنج افتی* جز یاد آوری برای کسی که خشیت دارد نیست" (۱۱)

وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ " و این قرآن جز پند برای عالمیان نیست" (۱۲)

۱۲/۱ - خداوند در آیات متعدد دیگری وظیفه پیامبر را به او و مردم گوشزد می کند و به رسولش می گوید: تأکید کن که من، علم به گروه بالا را ندارم و من فقط هشداردهنده هستم و از مخاصمه فرشتگان در روز خلقت آدم به غیر از آنچه به من وحی می شود اطلاع دیگری ندارم.

"بگو من تنها بیم رسانم و هیچ معبودی به جز خدای واحد قهار نیست* پروردگار آسمانها و زمین و آنچه بین آنهاست، خدائی عزیز و غفار است* بگو[مسأله توحید] این خبری عظیم است* که شما از آن روی برمی گردانید* من هرگز علمی به گروه فرشتگان در آن روز که راجع به خلقت بشر مخاصمه می کردند ندارم* من علم دیگری جز آنچه به من وحی می رسد، ندارم و فقط بیم رسانی آشکارم*" (۱۳)

۱۳/۱ - قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ

" بگو ای مردم حق این است که من شما را بیم رسانی آشکارم." (۱۴)

دعوت در این آیت، دعوتی است عمومی و همگانی که بدانند پیامبر هشدار دهنده است. ۱۴/۱ - تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا

" بزرگست آن که این فرقان را به بنده خویش نازل کرد تا بیم رسان [هشدار دهنده] جهانیان باشد." (۱۵)

فرقان یعنی جداکننده و فرق گذارنده و اگر قرآن را خداوند فرقان نامید، بدین جهت است که آیاتش بین حق و باطل جدائی می اندازد.

خبر بسیار در کسی، به خاطر کتابی که بر عبد خود محمد (ص) نازل کرد که فارق میان حق و باطل است، ثابت شد. این کتاب نجات دهنده عالمیان از ضلالت و سوق دهنده به سوی هدایت است.

این آیت روشن می سازد « لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا »، که هدف از تنزیل قرآن بر عبدش این است که بیم دهنده برای همه عالمیان، از جن و انس است.

۱۵/۱ - وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

" و ما ترا جز رحمت برای عالمیان نفرستاده ایم." (۱۶) نفرستاده ایم که نعمتی بر مصائب آنها بیفزائی، بلکه ما ترا فرستادیم که همه را از دریای رحمت الهی آگاه نمائی رحمت برای عالمیان باشی.

۱۶/۱ - هنوز آیات زیادی در قرآن وجود دارد که اعلام می دارد که پیامبر فقط انذار کننده است و مسؤول هدایت و

گمراهی و وکیل مردم نیست و فقط باید آنچه به او وحی می شود، به مردم برساند. (۱۷)

ادامه دارد

مراجعات:

فصل پنجم

۱- قرآن، سوره هود، آیه ۲۵ و ۲۶

۲- قرآن، سوره شعری، آیه ۱۰۵-۱۱۵

۳- قرآن، سوره نوح، آیه ۱ و ۲ و ۳

۴- قرآن، سوره اعراف، آیه ۱۸۴

۵- قرآن، سوره ملک، آیه ۲۶

۶- قرآن، سوره احقاف، آیه ۹

۷- قرآن، سوره عنکبوت، آیه ۴۹ و ۵۰

۸- قرآن، سوره حجر، آیه ۸۸ و ۸۹

۹- قرآن، سوره هود، آیه ۱۲

۱۰- قرآن، سوره شعرا، آیه ۲ و ۳ و ۴

۱۱- قرآن، سوره طه، آیه ۲ و ۳

۱۲- قرآن، سوره قلم، آیه ۵۲

۱۳- قرآن، سوره ص، آیه ۶۵-۷۰

۱۴- قرآن، سوره حج، آیه ۴۹

۱۵- قرآن، سوره فرقان، آیه ۱

۱۶- قرآن، سوره انبیاء، آیه ۱۰۷.

۱۷- قرآن، سوره یس، آیه ۱۰ و ۱۱، نمل ۹۱ و ۹۲، رعد ۷، انعام ۱۹